

Інше

Савицький Дмитро Вікторович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПІДСЛІДНІСТЬ СБУ У СФЕРІ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОНТРАБАНДОЮ

***Анотація.** Розглянуто підслідність СБУ у сфері розслідування правопорушень, пов'язаних з контрабандою. Проаналізовано фактори змушують контрабандну діяльність, насамперед «контрабанду товарів», стати економічно вигідною та привабливою, дозволяючи виводити багато грошей. Це незалежний вид тіньової економічної діяльності, оскільки механізм формування тіньового прибутку (надприбутків) під час контрабанди специфічний, що обумовлено транснаціональним характером цієї діяльності.*

***Ключові слова:** підслідність СБУ, СБУ, розслідування правопорушень, контрабанда.*

Рівень протидії контрабанді з боку правоохоронних органів надто низький, враховуючи повідомлення у відкритих засобах масової інформації про «прикриття» контрабандистів та безпосередню причетність державних службовців у прикордонних районах та областях до контрабандних операцій. Недостатня щільність системи охорони кордону України призвела до її перетворення в пункт транзиту наркотиків [1, с. 66].

Наразі Україна має 409 км неконтрольованого кордону з Росією, решта - це 1300 км територій, які контролюють кордон з Республікою Білорусь [2].

Контрабанда відноситься до кримінальних правопорушень, характерною ознакою яких є обов'язкова наявність суб'єкта, на який безпосередньо спрямовані кримінальні протиправні дії винного, і через який він посягає на суспільні відносини, що характеризують об'єкт цього кримінального правопорушення. Відносини щодо порядку переміщення отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухонебезпечних речовин, зброї та боєприпасів (за винятком гладкоствольної мисливської зброї та боєприпасів до неї) не можуть бути об'єктом контрабанди як економічного кримінального правопорушення, оскільки їх сутність, перш за все, не в сфері економічних відносин [3]. А сам факт їх переміщення через кордон уже є суспільно небезпечним. Основна характеристика цих об'єктів така: усі суспільні відносини, що складаються навколо них, спрямовані на руйнування живої мети, руйнування або пошкодження довкілля.

Отже, контрабанда належить до кримінальних правопорушень, предмет яких безпосередньо встановлений у самому законі, а також є необхідною ознакою кримінального правопорушення та впливає на його кваліфікацію. Відповідно до чинного кримінального законодавства об'єктами контрабанди є: товари; історико-культурні цінності; отруйні, сильнодіючі, радіоактивні або вибухові речовини, зброю та боєприпаси (за винятком гладкоствольної мисливської зброї та боєприпасів), а також стратегічно важливу сировину, для якої закон передбачає відповідні правила експорту за межі України. Товари як предмет контрабанди (ст. 201 Кримінального кодексу України) – це різні види власності, призначені для задоволення певних людських потреб, тобто це речі матеріального світу, вироблені для відчуження шляхом продажу, обміну тощо, їх основна ознака – споживча вартість [4, с. 256]. Предметом контрабанди можуть бути промислові та харчові продукти, сировина, промислові або

лабораторні вироби тощо. Також ці товари разом або окремо можуть підлягати державному експортному контролю.

Серед основних факторів, що створюють сприятливі умови для контрабанди, слід виділити наступне, наприклад, відсутність єдиної бази митних органів України та митних органів ЄС):

- допомога посадовим особам органів державної влади, зокрема правоохоронних органів та контролю, юридичним чи фізичним особам у переміщенні через митний кордон України цього виду продукції (корупційний компонент);
- недосконале, суперечливе регулювання діяльності з протидії контрабанді та порушення митних правил (недосконале законодавство, недостатнє покарання);
- наявність значної різниці між цінами на окремі групи товарів на світовому та внутрішньому ринках; безробіття мешканців прикордонних територій;
- незавершеність процесу розмежування з Російською Федерацією, Республікою Білорусь та Республікою Молдова, розташування населених пунктів, приватних будинків, земельних ділянок у приватній власності та пайового фонду поблизу лінії державного кордону;
- неадекватний рівень інженерно -технічного облаштування лінії державного кордону, наявність неконтрольованих доріг та водних переїздів, значні відстані між окремими українськими та прилеглими пунктами пропуску;
- втрата контролю над окремими ділянками державного кордону на тимчасово окупованих територіях України, які можуть бути використані для незаконного переміщення об'єктів правопорушень;
- проблеми кадрового забезпечення та матеріально -технічного забезпечення підрозділів СБУ, Державної прикордонної служби України,

митниці Державної фіскальної служби України та інших державних органів, які виконують контрольні функції на державному кордоні;

- неадекватний рівень митного контролю міжнародних поштових відправлень через їх значну кількість;
- можливість анонімного продажу контрабанди через інтернет -магазини та інтернет -аукціони;
- поступове обмеження повноважень правоохоронних органів у сфері протидії контрабанді, а також протидії правопорушенням зовнішньоекономічної діяльності та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- відсутність чіткого визначення у чинному законодавстві та повного переліку сильнодіючих та отруйних речовин, неможливість лабораторних досліджень встановити факт токсичності чи сильної дії речовини, що ускладнює документальне оформлення контрабанди токсичних та сильнодіючих речовин [5].

Ці фактори змушують контрабандну діяльність, насамперед «контрабанду товарів», стати економічно вигідною та привабливою, дозволяючи виводити багато грошей. Це незалежний вид тіньової економічної діяльності, оскільки механізм формування тіньового прибутку (надприбутків) під час контрабанди специфічний, що обумовлено транснаціональним характером цієї діяльності

Література

1. Бусол О. Ю. Організована кримінальні протиправність в Україні: стан і проблеми реалізації державної політики у сфері протидії цьому явищу. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (18). С. 60-71.

2. Стало відомо, скільки кілометрів кордону з РФ не контролює Україна.
URL: https://vgholos.com.ua/news/stalovidomo-skilky-kilometrив-kordonu-z-rf-ne-kontrolyuye-ukrayina_310068.html
3. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : Закон України від 21.09.99 № 1068-XIV. Відомості Верховної Ради. 1999. № 48. ст. 405.
4. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності. К.: Юридична практика, 2009. 923 с.
5. Palamarchuk G. V. Smuggling in criminological and also criminal and legal dimensions. *Scientific Herald of Sivershchyna*. 2017. No. 2 (2). P. 174–179. (Series «Law»). doi: <https://doi.org/10.32755/sjlaw.2017.02.174>.